

OVER DE GRENS

Vakblad over grensoverschrijdend werken en wonen

Over de Grens is een uitgave van Fiscaal up to Date – onderdeel van Rendement Uitgeverij BV

Conradstraat 18
3013 AP Rotterdam
E-mail: redactie@futd.nl

Hoofdredacteur

J.H.P.M. Raaijmakers
Belastingadviseur, Raaijmakers Belastingadvies en Educatie

Redacteuren

Mr. Dr. J. van Drongelen: (emer.) Universitair hoofddocent Vakgroep sociaal recht en sociale politiek Tilburg University
Mr. A.D.M. van Rijs: Docent bij de vakgroep Private, Business and Labour Law van de Universiteit van Tilburg.
Mw. mr. K. Schenkel: Heisterborg International
Mw. mr. M.W.F.G. Vervoort: Team Vervoort
Mw. mr. A. van Velzen: All about Tax
Mr. A.M. Lahaije: AWWN
Mr. D. van der Veen: Civra

Abonnementenadministratie:

Rendement Uitgeverij BV
Postbus 27020
3003 LA Rotterdam
Telefoon: (010) 243 39 33
E-mail: info@rendement.nl

Abonnementen

Over de Grens verschijnt 6 keer per jaar. (Proef)abonnementen kunnen ieder moment ingaan, maar slechts worden beëindigd indien uiterlijk twee maanden voor het einde van de abonnements-periode is opgezegd. Zonder of bij niet-tijdige opzegging wordt het abonnement automatisch verlengd met een jaar. Abonnementen worden geacht zakelijk te zijn. Wilt u een particulier abonnement, dan dient u dit binnen één maand na het aangaan van het abonnement aan ons door te geven. Rendement behoudt zich het recht voor om prijzen en inhoud van de algemene voorwaarden te wijzigen. U kunt de volledige algemene voorwaarden nalezen op www.rendement.nl/av.

ISSN 2210-5611

Alle rechten voorbehouden. Geen tekst- en datamining. Niets uit deze uitgave mag, noch geheel, noch gedeeltelijk, worden overgenomen en/ of vermenigvuldigd zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Hoewel aan de totstandkoming van deze uitgave uiterste zorg is besteed, aanvaarden de auteur(s), redacteur(en) en uitgever geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten en onvolkomenheden, noch voor de gevolgen hiervan.

© Rendement Uitgeverij BV 2026

www.futd.nl

Follow us:

Anja van Velzen¹

Invaliditeitsuitkering Italië in strijd met Europees recht

2026-0003

Het antwoord op de vraag in welk land iemand is verzekerd, en in vervolg daarop gebruik kan maken van sociale zekerheid hangt af van iemands woonland en werksituatie. Per land verschillen de regels en daarmee de verplichte bijdragen (premies) en rechten (uitkeringen)². In Italië wordt verschil gemaakt tussen *Infortuni sul Lavoro* (arbeidsongevallen) en *Malattie professionali* (beroepsziekten) en, in voorkomende gevallen, is voorzien in een invaliditeitsuitkering (*Assesgno Ordinario di Invalidità: AOI*). Dit is een financiële uitkering aan werknemers wier arbeidsvermogen met ten minste een derde is verminderd door lichamelijke of geestelijke ziekte. Het invaliditeitspensioen (*Pensione di Inabilità*) is een financiële uitkering aan werknemers die volledig en permanent niet meer in staat zijn om te werken.

Bij samentelling van tijdvakken van verzekering en betaalde bijdragen hebben Italiaanse onderdanen recht op aanvulling tot een minimumbedrag wanneer zij aantonen dat gedurende een periode van tenminste tien jaar bijdragen zijn betaald in het kader van een arbeids-overeenkomst in Italië.

Artikel 1 letter t verordening 883/2004³ geeft een definitie van *tijdvakken van verzekering*:

'...[worden onder "tijdvakken van verzekering" verstaan de tijdvakken van premie- of bijdragebetaling, van werkzaamheden in loondienst of van anders dan in loondienst verrichte werkzaamheden, die als tijdvakken van verzekering worden omschreven of aangemerkt op grond van de wetgeving waaronder zij zijn vervuld, of geacht worden te zijn vervuld, alsmede alle met deze tijdvakken gelijkgestelde tijdvakken, voor zover zij door die wetgeving als gelijkgesteld met tijdvakken van verzekering zijn erkend]...

Op 22 januari 2026 oordeelde het Hof van Justitie EG⁴ dat de Italiaanse vereisten voor de toekenning van een invaliditeitsuitkering in strijd zijn met Europees recht. In Italië is vereist dat er gedurende een periode van tien jaar een bijdrage betaald moet zijn om voor een uitkering in aanmerking te kunnen komen. Maar personen die alle tijdvakken van de bijdragebetaling in Italië woonden hebben al na vijf jaar recht op een uitkering⁵.

Situatie

S woont in Italië en betaalt in de periode 1991-1994 sociale zekerheidsbijdragen in Zwitserland en in de periode van 1 april 2002 – 31 maart 2012 in Italië (260 weken zijnde vijf jaar). In 2012 en 2013 ontvangt hij een Italiaanse werkloosheidsuitkering.

Zijn verzoeken⁶ om een invaliditeitsuitkering toe te kennen worden door het Istituto nazionale della previdenza sociale afgewezen (INPS)⁷ omdat niet is voldaan aan Italiaanse wetgeving (r.o. 20): de INPS merkte S aan als een verzekerde die vanaf 1996 sociale zekerheidsbijdragen betaalde, onder artikel 1 lid 16 van (Italiaanse) wet nr. 335/1995 viel en geen aanspraak kon maken op de invaliditeitsuitkering. Daarbij moet worden opgemerkt dat het INPS pas laat kennis heeft genomen van de door S in Zwitserland voor 1996 vervulde tijdvakken van bijdragenbetalingen. Hoe dan ook, S is het niet eens met het besluit van de INPS (personen die alle tijdvakken van bijdragebetaling in Italië hebben vervuld hebben al na vijf jaar recht op een uitkering) en gaat in beroep.

Tribunale en Corte d'appello di Torino (eerste en tweede aanleg)

Nadat het INPS zijn bezwaren afwees, stapte S naar het Tribunale di Torino (rechter in eerste aanleg in Turijn). Ook hier werd S in het ongelijk gesteld omdat bij niet voldeed aan de voorwaarden: een betrokkene moet ingeval van tijdvakken van bijdragebetalingen in Italië en in het buitenland aantonen dat tenminste tien jaar op basis van een arbeidsovereenkomst in Italië bijdragen zijn betaald. Hiervan was geen sprake. Wel was sprake van 260 weken (vijf jaar) bijdragebetaling. S gaat in hoger beroep bij de Corte d'appello di Torino (rechter in tweede aanleg). Deze rechter bevestigt de eerdere uitspraak en stelt opnieuw S in het ongelijk.

Corte suprema di cassazione

Maar S houdt vol en stelt cassatie in bij de Corte suprema di cassazione. Deze rechter vraagt zich af of de Italiaanse regeling in overeenstemming is met artikel

58 verordening 884/2004 en met het beginsel van vrij verkeer van werknemers. En deze *Corta suprema di cassazione* stelt de prejudiciële vraag of de Italiaanse regeling in strijd is met Europees recht.

HvJ EG

Het HvJ EG herinnert eraan (r.o. 35) dat verordening 884/2004 slechts coördineert, geen stelsels laat voortbestaan en ook geen gemeenschappelijk deel van sociale zekerheid invoert. En, zo geeft het HvJ EG aan (r.o. 34) het is dus een vraag of een lidstaat, de toekenning van een aanvulling op een minimumbedrag van een invaliditeitsuitkering te garanderen voor verzekerden die in andere lidstaten bijdragen hebben betaald, afhankelijk mag stellen van bijdragebetaling van tien jaar in die lidstaat:

'...[34 Geoordeeld dient dus te worden dat de verwijzende rechter met zijn vraag in essentie wenst te vernemen of artikel 58 van verordening nr. 883/2004, gelezen in samenhang met de artikelen 4 en 6 van deze verordening, aldus moet worden uitgelegd dat het zich verzet tegen een regeling van een lidstaat die de toekenning van een aanvulling om het minimumbedrag van een invaliditeitsuitkering te garanderen voor verzekerden die in andere lidstaten bijdragen hebben betaald, afhankelijk stelt van een tijdvak van bijdragebetaling van tien jaar in die lidstaat, terwijl die regeling de toekenning van deze aanvulling voor degenen die uitsluitend in die lidstaat bijdragen hebben betaald, afhankelijk stelt van een tijdvak van bijdragebetaling van vijf jaar in die lidstaat, waarvan drie in de loop van de laatste vijf jaar]...'

Lidstaten blijven bevoegd hun eigen stelsel van sociale zekerheid in te richten. En bij gebrek aan harmonisatie staat het elke lidstaat vrij voorwaarden te stellen waaronder recht op uitkeringen bestaat. Er wordt beklemtoond (r.o. 38) dat de Europese regelgeving geen waarborg geeft aan werknemers dat uitbreiding van werk-

zaamheden naar meer dan één lidstaat, over verlegging daarvan naar een andere lidstaat, voor de sociale zekerheid neutraal is. Maar artikel 58 van de verordening (r.o. 45) verzet zich ertegen dat een aanvulling is geregeld op een manier die tot gevolg heeft dat werknemers die gebruik maakten van hun recht van vrij verkeer ongunstiger behandeld worden dan werknemers die van deze vrijheid geen gebruik maakten. Het lijkt erop dat het Italiaanse recht werknemers die hun recht van vrij verkeer uitoefenden te onderwerpen aan strengere voorwaarden betreffende de duur van bijdragebetalingen in Italië dan werknemers die van deze vrijheid geen gebruik maakten.

Het HvJ EG concludeert dat het in strijd is met Europees recht dat Italië van S eist dat bij tien jaar een bijdrage moet hebben betaald om in aanmerking te komen voor een invaliditeitsuitkering. Voor personen die alle tijdvakken van bijdragebetaling in Italië hebben vervuld geldt immers dat zij al na vijf jaren recht hebben op een uitkering. Italië onderwerpt daarmee werknemers die hun recht van vrij verkeer hebben uitgeoefend aan strengere voorwaarden.

Conclusie

Hoe klein en gering een belang soms lijkt, voor een individuele persoon kan dit groot zijn. Hier ook gezien 'de strijd' voor een aanvulling tot een minimum. De aanhouder wint!

Noten:

1. Mr A.M.P. van Velzen werkt in Den Haag via All About Tax.
2. Zie bijvoorbeeld *Your social security rights - Employment, Social Affairs and Inclusion* voor diverse lidstaten.
3. Verordening 883/2004 artikel 1 letter t
4. ECLI:EU:C:2026:36
5. In r.o 14 tot en met 18 wordt ingegaan op Italiaans nationaal recht.
6. S heeft bij de INPS herhaalde verzoeken ingediend om een invaliditeitsuitkering te ontvangen naar rato van de in Italië betaalde socialezekerheidsbijdragen en een aanvullen op deze uitkering om de in Italiaans nationaal recht vastgelegde wettelijke minimumbedragen te garanderen. Deze verzoeken werden afgewezen (Hoofdinge onder nr. 20).
7. <https://www.inps.it> (Engelse tekst beschikbaar)